

**LLICÈNCIA D'ESTUDIS
RETRIBUÏDA**

MEMÒRIA

**Alfred Sala Carbonell
Curs 2006/2007**

MODALITAT B2

***CENT CINQUANTA
FRAGMENTS
DE LA
LITERATURA UNIVERSAL***

Alfred Sala Carbonell

Curs 2006/2007

Índex

Pàgina

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Antecedents del tema objecte del treball.....	1
1.2. Explicació del tema.....	2
1.3. Objectius i resultats proposats.....	2

2. TREBALL DUT A TERME

2.1. Disseny del treball.....	3
2.2. Metodologia emprada.....	3
2.3. Descripció dels recursos utilitzats.....	4

3. RESULTATS OBTINGUTS

3.1. Presentació dels materials elaborats.....	5
3.2. Guia didàctica per al professorat: desenvolupament de les activitats, materials i recursos.....	5
3.3. Material per a l'alumnat.....	6

4. CONCLUSIONS.....7

5. BIBLIOGRAFIA.....7

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Antecedents del tema objecte del treball

El curs 2003-2004, l'IES Montjuïc (Zona Franca, Barcelona) va començar a dur a terme una activitat lectora setmanal aplicada a 1r d'ESO. Els objectius bàsics d'aquesta activitat eren la fluïdesa i la comprensió lectores. Els textos triats van ser llibres de faules i contes (per a les assignatures de català i castellà). L'activitat es va repetir els dos cursos següents (2004/05, 2005/06). El curs 2006/07 -i dins del Pla de Suport de Lectura de què forma part l'IES- l'activitat es va estendre a 2n, 3r i 4t d'ESO. L'IES va adquirir diversos exemplars d'una sèrie d'obres (*L'anticlub* d'Àngel Burgas, *La volta al món en vuitanta dies* de Jules Verne i *Còctel de contes* de Francesc Vernet i Albert Planelles) a fi de dedicar una hora setmanal a llegir-les a classe en grups partits i a comentar-les.

Tot i que aquesta activitat de lectura a l'aula és força positiva, els/les alumnes es limiten a llegir a classe el conte o el capítol que toca, fins a la setmana vinent, en què llegiran el conte o el capítol següent. És a dir, la lectura no surt de l'aula. La majoria d'alumnes continua sense llegir pel seu compte cap llibre que no li hagin encomanat a l'institut. I no és aquesta la filosofia de Secundària.

Des del primer curs de l'activitat lectora vaig veure la necessitat d'elaborar un treball que aplegués fragments d'obres literàries que fossin prou captivadors per encuriosir l'alumne/a i animar-lo a llegir de *motu propi* alguns dels textos sencers -és a dir, alguns llibres. Aquest treball, per la seva diversitat d'obres, es podria fer servir en lloc dels llibres de lectura a l'aula o bé paral·lelament, essent també una eina de treball de múltiples usos.

1.2. Explicació del tema

El treball és una selecció de fragments d'obres literàries de tots els temps (des d'Homer fins al segle XXI), compost principalment per autors europeus i nord-americans, però també asiàtics, africans i hispanoamericans.

Tots els fragments són en català (d'obres originals o traduïdes).

El gènere literari és la narrativa, bàsicament la novel·la i el conte.

La majoria dels autors són clàssics literaris i/o clàssics juvenils. Alguns d'ells han estat -o són- premis Nobel. Hi he inclòs també autors/es força actuals (com ara Pilar Garriga, que porta ja 7 edicions del seu llibre *Un estiu a Borneo* -setembre 2007).

La temàtica és molt variada, des del terror fins a l'humor, fent una incidència especial en la novel·la d'aventures (sobretot, Jules Verne i Jack London). Pel que fa al terror, hi ha fragments de contes de Poe i de novel·la gòtica (*Dràcula, Frankenstein...*); quant a l'humor, per exemple, m'he permès d'incloure dos fragments de *Groucho i jo* que, tot i no ser cap model d'obra literària, crec que tenen prou ganxo, prou fons i prou ironia per figurar en aquest treball.

1.3. Objectius i resultats proposats

Aquest treball és, doncs, un corpus de lectura pensat amb l'objectiu d'acostar de mica en mica els/les alumnes de dotze a setze anys als autors/es clàssics (o en via de ser-ho) que han influït en força generacions, aconseguir que s'interessin per ells i la seva obra i que arribin a llegir-ne algun(s) llibre(s) sense obligacions de cap mena. Per aconseguir-ho, he triat escenes especialment humorístiques, dramàtiques, misterioses o emocionants.

2. TREBALL DUT A TERME

2.1. Disseny del treball

Cada fragment consta de les següents parts:

- 1) Títol del fragment. Aquest títol (que no és el de l'obra) fa referència al seu contingut.
- 2) Fragment d'extensió variable, d'una a quatre pàgines, depenent de la llargada de l'episodi seleccionat.
- 3) Ressenya del llibre de què ha estat extret el fragment.
- 4) Retrat de l'autor/a amb informació sobre la seva vida i obra.
- 5) De vegades, segons el text escollit, definició de vocabulari específic.
- 6) Cinc preguntes de comprensió lectora.
- 7) Filmografia, si l'obra en qüestió ha estat adaptada al cinema.

2.2. Metodologia emprada

D'una primera selecció de cent setanta-una obres, n'he triat cent cinquanta, que he repartit de la següent manera:

- 1) Quaranta fragments per a 1r d'ESO.
- 2) Quaranta fragments per a 2n d'ESO.
- 3) Quaranta fragments per a 3r d'ESO.
- 4) Trenta fragments per a 4t d'ESO.

Els fragments seleccionats apareixen en cadascun dels dossiers sense seguir un ordre cronològic. Donat que cada dossier té un toc d'informalitat (s'hi poden incloure des de Roald Dahl fins a Jaume Fuster, o des de Victor Hugo

fins a Ray Bradbury), m'he estimat més oferir un cert "desordre" a fi que es puguin llegir amb tota llibertat, sense condicionaments de cap mena.

Si el fragment ho requereix, al final de l'apartat dedicat a l'autor/a s'inclou l'argument de l'obra, o bé s'explica en alguna de les preguntes de comprensió.

L'argument, per tant, no sempre es detalla, perquè:

- a) Hi ha fragments que per si sols deixen que l'argument de l'obra es trasllueixi.
- b) El fet de desconèixer l'argument sencer suposa -per a l'alumne/a inquiet a qui ha interessat el text- un incentiu més a l'hora de voler llegir-se el llibre.

2.3. Descripció dels recursos utilitzats

He extret tots els fragments de llibres editats, no d'internet. Els fragments no han estat mai escanejats, sinó copiats (o traduïts) directament dels llibres. En cas de les obres traduïdes, si a la ressenya bibliogràfica no hi consta el nom del traductor/a, vol dir que la traducció és meva.

Pel que fa a les fotografies i a les il·lustracions que acompanyen cada fragment, han estat extretes de diverses pàgines d'internet. Quan l'autor/a té pàgina web, s'indica expressament (per bé que no faig constar la seva adreça a la xarxa, perquè sovint es traslladen o es canvien per altres).

3. RESULTATS OBTINGUTS

3.1. Presentació dels materials elaborats

El treball consta d'un dossier per a cadascun dels quatre cursos d'ESO; cada dossier té una extensió aproximada de dues-centes pàgines.

Al final de cada dossier s'inclouen unes deu pàgines amb les fonts d'on s'han extret les imatges que apareixen en cada fragment i, si és el cas, la bibliografia o webgrafia corresponent.

3.2. Guia didàctica per al professorat: desenvolupament de les activitats, materials i recursos

Cada dossier porta annex un quadernet d'extensió variable -d'uns quinze fulls de mitjana- per al professor/a.

En aquest annex hi ha les respostes corresponents -o suggerides- a cadascun dels apartats de Comprensió per facilitar la feina del professor/a.

L'alumne/a pot respondre la majoria de les preguntes de Comprensió arran de la lectura del fragment donat, tot i que n'hi ha algunes en què ha de recórrer al diccionari, a l'enciclopèdia o a internet. El/la professor/a, com és lògic, optarà per escollir les preguntes més escaients.

Com és lògic també, els dossiers estan pensats perquè les preguntes de comprensió no es limitin només a aquest apartat, sinó perquè el professor/a pugui trobar -o bé en el tema de l'obra o bé en el contingut del fragment- prou matèria per interrelacionar diverses assignatures (geografia, història, ciències naturals...).

El/la professor/a descobrirà que, en bona part, cada fragment es pot convertir en un viatge al passat, tant per l'època en què transcorre l'acció, com per les fotografies dels autors/es, com per les il·lustracions, que no pretenen altra cosa sinó situar el text donat en un context determinat i fer-lo més amè.

3.3. Material per a l'alumnat

Un dossier de lectura per a cada curs de l'ESO que es pot consultar o baixar - sencer o bé només els fragments que interessin- entrant a la pàgina www.xtec.net/formacio.

El nom de la carpeta que inclou els quatre dossiers és *150 fragments de la literatura universal*.

Un cop dins de la carpeta, hi ha quatre documents amb noms ben clars: 1r ESO, 2n ESO, 3r ESO, 4t ESO.

Cada document inclou al principi un índex amb els títols dels fragments, l'obra a què pertanyen i les pàgines corresponents.

4. CONCLUSIONS

El treball *150 fragments de la literatura universal* és un material per tenir als seminaris de Català i a la biblioteca dels centres com a instrument de lectura i consulta, a l'abast del professorat i dels alumnes d'ESO, i que també pot ser usat pels de Batxillerat -cursin o no l'optativa de Literatura universal.

Ara bé, hi ha textos que, pel seu contingut, poden ser perfectament usats pels professors/es d'Educació per a la ciutadania, de ciències naturals, de ciències socials o d'algunes optatives. Fins i tot es poden fer servir per a determinades sessions de tutoria en què es vulgui treballar un tema particular (la força de voluntat, l'astúcia, la justícia, la valentia, l'amistat, la solidaritat, l'honradesa...).

Cada professor/a escollirà la forma més adient per treballar cada dossier: lectura interioritzada, lectura oral, comentaris orals, comentaris escrits, exercicis escrits, redaccions, dictats...

5. BIBLIOGRAFIA

L'apartat que fa referència a la vida i obra de cada autor/a ha estat extret, la majoria de les vegades, de La Hiperenciclopèdia (Grup Enciclopèdia Catalana), tal com s'indica a la secció de fonts, al final de cadascun dels quatre dossiers.

La definició de les paraules del vocabulari que apareix de vegades al final de la lectura ha estat extret del Gran Diccionari de la Llengua Catalana (Grup Enciclopèdia Catalana).

Les obres i els/les autors/es que formen part del treball són els següents:

- Alcott, Louisa May: *Donetes, Els nois de Jo*

- Andrić, Ivo: *El pont sobre el Drina*
- Balzac, Honoré de: *Eugénie Grandet*
- Bradbury, Ray : *Les cròniques marcianes, Fahrenheit 451*
- Brontë, Charlotte: *Jane Eyre*
- Burroughs, Edgar Rice: *Tarzan de les mones*
- Calvino, Italo : *Marcovaldo*
- Capote, Truman: *Desdejuni a can Tiffany*
- Chandler, Raymond: *Gas de Nevada*
- Curial e Güelfa
- Dahl, Roald: *El nen, Volant sol, Les bruixes, Matilda, El Gran Amic Gegant, El rector de Nibbleswicke, Agu trot*
- Dai Sijie: *Balzac i la Petita Modista xinesa*
- Darwin, Charles: *El viatge del Beagle*
- De Amicis, Edmundo: *Cor*
- de Pol, Lluís Ferran: *Naufregis*
- Defoe, Daniel: *Robinson Crusoe*
- Dickens, Charles: *Pickwick, David Copperfield, Oliver Twist, Cançó de Nadal*
- Dostoievski, Fiódor: *Crim i càstig, El jugador*
- Doyle, Sir Arthur Conan: *Estudi en escarlata, El gos dels Baskerville*
- Dumas pare, Alexandre: *El comte de Montecristo, Els tres mosqueters, La tulipa negra.*
- Frank, Anna: *Diari*
- Fuster, Jaume: *Assegurança de vida*
- Fuster, Valentí: *La ciència de la salut*

- Futrelle, Jacques: *El problema de la cel·la número 13, L'endeví de la bola de cristall, El problema del Rubens robat, El cotxe fantasma*
- Gao Xingjian: *Una canya de pescar per al meu avi*
- García Márquez, Gabriel: *La tardor del patriarca*
- Garriga, Pilar: *Un estiu a Borneo*
- Goodall, Jane i Marc Bekoff: *Els deu manaments per compartir el planeta amb els animals que estimem*
- Gorki, Màxim: *La meva infantesa*
- Haggard, Sir Henry Rider: *Allan Quatermain*
- Hemingway, Ernest: *Un adéu a les armes, Les neus del Kilimanjaro, Un relat molt curt, El vell i la mar, Per qui toquen les campanes*
- Homer: *La Ilíada, L'Odissea*
- Hope, Anthony: *El presoner de Zenda*
- Hugo, Victor: *Nostra Senyora de París, Els miserables*
- Irving, Washington: *La llegenda de Sleepy Hollow, Rip Van Winckle*
- Jacobs, William Wymark: *La mà de mico*
- Kafka, Frank: *La metamorfosi*
- Kipling, Rudyard: *El llibre de la selva, Kim*
- London, Jack: *La crida del bosc, Ullal blanc, Amor a la vida, El pagà, La foguera, Les terribles Salomon*
- Mahfuz, Naguib: *La maledicció de Ra*
- Martorell, Joanot: *Tirant lo Blanc*
- Marx, Julius Henry: *Groucho i jo*
- May, Karl: *La muntanya d'or, La venjança de Winnetou*
- Melville, Herman: *Moby Dick*

- Minoves, Ramon: *Contes a la vora del mort*
- Mourín, Iván: *Nens perduts*
- Naipaul, Vidiadhar Surajprasad: *Una vida malaguanyada*
- Orczy, Emmuska: *La Pimpinella Escarlata*
- Orwell, George: *1984*
- Pedrolo, Manuel de: *Mecanoscrit del segon origen*
- Poe, Edgar Allan: *El cor delator, El gat negre, El pou i el pèndol, Els crims del carrer Morgue, Els fets del cas de M. Valdemar, La bóta d'amontillado, La caiguda de la casa Usher, La màscara de la Mort Roja, Manuscrit trobat dins una ampolla, L'escarabat d'or*
- Pyle, Howard: *Història del rei Artús i dels seus cavallers*
- Roy, Arundhati : *El déu de les coses petites*
- Sabatini, Rafael: *Scaramouche*
- Sagarra, Josep Maria de: *La ruta blava*
- Saki: *El finestral obert*
- Salgari, Emilio: *Els tigres de Mompracem, El Rei del Mar, El Corsari Negre*
- Salinger, J. D.: *El vigilant en el camp de sègol*
- Scott, Sir Walter: *Ivanhoe*
- Shelley, Mary W.: *Frankenstein*
- Soyinka, Wole: *Els intèrprets*
- Stendhal: *El roig i el negre*
- Stevenson, Robert Louis: *Illes del Sud, L'estrany cas del doctor Jeckyll i mister Hyde, L'illa del tresor, La fletxa negra*
- Stoker, Bram: *Dràcula*

- Stowe, Harriet Beecher: *La cabana de l'oncle Tom*
- Swift, Jonathan: *Viatges de Gulliver*
- Tagore, Rabindranath: *Doneta*
- Tolkien, J. R. R.: *Les Dues Torres (El Senyor dels Anells)*
- Tolstoi, Lleó: *Anna Karénina, La mort d'Ivan Ilitx, Els cosacs*
- Twain, Mark: *Les aventures de Huckleberry Finn, Les aventures de Tom Sawyer, Tom Sawyer a l'estranger, Tom Sawyer detectiu, Un ianqui a la cort del rei Artús, Històries del Mississipí*
- VENABLES, Reverend Hubert: *Els diaris de Frankenstein*
- Verne, Jules: *Cinc setmanes amb globus, El castell dels Càrpats, Els cinc-cents milions de la Begum, Els fills del capità Grant, La llum de la fi del món, La volta al món en vuitanta dies, Les aventures del capità Hatteras, L'escola de Robinsons, L'Esfinx dels gels, L'Estrella del Sud, Miquel Strogoff, Un capità de quinze anys, Viatge al centre de la Terra, Un drama a Livònia, L'home invisible*
- Wallace, Lewis: *Ben-Hur*
- Wells, Herbert George: *La guerra dels mons, La Màquina del Temps, El cas del difunt senyor Elvisham, L'home invisible*
- Wilde, Oscar: *El crim de Lord Arthur Saville, El fantasma de Canterville, El Príncep Felç, L'il·lustre coet, El retrat de Dorian Gray*
- Woolrich, Cornell (William Irish): *Si em morís abans de despertar-me*
- Zola, Émile: *Germinal*

Val a dir que no totes les obres que esmento estan traduïdes al català; n'hi ha que només es poden trobar en traduccions castellanes.